ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра хірургії та акушерства

ЗАТВЕРДЖЕНО КАФЕДРОЮ
Завідувач кафедри
_____ Роман ПЕРЕДЕРА
(протокол «03» вересня 2026 року №2)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(обов'язкова навчальна дисципліна)

ЗАГАЛЬНА ТА СПЕЦІАЛЬНА ХІРУРГІЯ

освітньо-професійна програма «Ветеринарна медицина»
спеціальність 211 Ветеринарна медицина
галузь знань 21 Ветеринарна медицина
рівень вищої освіти другий (*магістерський*)
факультет ветеринарної медицини

Полтава
2026 / 2027 н.р

Робоча програма навчальної дисципліни *Загальна та спеціальна хірургія* для здобувачів вищої освіти
за освітньо-професійною програмою «Ветеринарна медицина»
спеціальності 211 Ветеринарна медицина
Мова викладання державна

Розробник: Передера Роман Вікторович, кандидат ветеринарних наук, доцент, завідувач кафедри хірургії та акушерства Полтавського державного аграрного університету
«31» серпня 2026 року _____ Роман ПЕРЕДЕРА

Погоджено гарантом освітньої програми Ветеринарна медицина
«01» вересня 2026 року _____ Борис КИРИЧКО

Схвалено головою ради з якості вищої освіти спеціальності «Ветеринарна медицина»

протокол “01” вересня 2026 р. № 1
Голова ради з якості вищої освіти спеціальності _____ Надія ДМИТРЕНКО

©ПДАУ 2026 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма здобуття освіти
Загальна кількість годин	210
Кількість кредитів	7
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти *(обов'язкова чи вибіркова)*	*обов'язкова*
Рік навчання (шифр курсу)	4 (211Вет_мд_2023)
Семестр	7-8
Лекції (годин)	44
Лабораторні (годин)	56
Самостійна робота (годин)	110
Форма підсумкового контролю	екзамен

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Вивчити етіологію та патогенетичні особливості клінічного прояву різноманітних нозологічних форм хірургічної патології у тварин та оволодіти лікувальними і профілактичними заходами.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Перелік дисциплін, які передують її вивченню: анатомія тварин, фізіологія тварин, оперативна хірургія з топографічною анатомією та анестезіологією, патологічна фізіологія, клінічна діагностика тварин.

4. Компетентності

Загальні:

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 4. Знання та розуміння предметної галузі та професії.
ЗК 8. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Фахові:

ФК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
ФК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ФК 4. Знання та розуміння предметної галузі та професії.
ФК 8. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
ФК 9. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами інших галузей знань/видів економічної діяльності).

5. Програмні результати навчання

ПРН 1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.

ПРН 2. Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології.

ПРН 5. Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, знаходити рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин.

ПРН 11. Розробляти карантинні та оздоровчі заходи, методи терапії, профілактики, діагностики та лікування хвороб різної етіології.

Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Програмний результат навчання ***(визначений освітньою програмою)***	**Очікувані результати навчання навчальної дисципліни**
ПРН 1.	знати хірургічну термінологію
	грамотно використовувати основні поняття в професійній діяльності
ПРН 2.	визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за хірургічної патології.
ПРН 5.	збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин
	вибирати ефективні методи діагностики хірургічних хвороб тварин
	володіти основними методами лікування хірургічних хвороб тварин
	знаходити рішення щодо вибору ефективних методів профілактики хірургічних хвороб тварин
ПРН 11.	розробляти оздоровчі заходи, методи терапії, профілактики, діагностики та лікування хірургічних хвороб тварин.

6. Методи навчання і викладання

Словесні (*лекція, розповідь-пояснення, бесіда, інструктаж)*; порівняння, синтетичний метод, узагальнення *(робота з навчально-методичною літературою*: *конспектування, тезування)*; наочні, практичні (*виконання лабораторних робіт)*.

7. Програма навчальної дисципліни
Загальна хірургія

Тема 1. Травматизм тварин. Клінічна патофізіологія травм. Загальна реакція організму на травму. Шок. Колапс. Запаморочення.

Поняття про травму і травматизм. Класифікація травм і травматизму. Дослідження травмованих тварин. Реакція організму на травму. Профілактикою різних видів травматизму. Загальна реакція організму на травму. Шок. Колапс. Запаморочення.

Тема 2. Запально-регенеративна реакція організму тварини на травму.

Запалення. Клінічні ознаки. Запально-регенеративна реакція організму на травму. Медіатори запалення. Патогенетичні особливості запалення. Видові особливості запалення у тварин.

Тема 3. Рани, їх класифікація та лікування. Закриті механічні ушкодження. Кровотеча. Способи її профілактики та припинення.

Класифікація ран та їх клінічна характеристика. Типи загоювання ран. Біологія ранового процесу і його видові особливості. Механічні, фізичні, хімічні, біологічні та хірургічні методи лікування ран. Методи стимуляції при загоюванні ран. Лікування окремих видів ран та ранове виснаження. Струс, здавлювання, забиття, розтяг, розрив. Гематома. Лімфоекстравазат. Класифікація і загальна характеристика кровотеч. Патогенез кровотеч. Способи зупинки кровотеч. Методика дослідження ранових відбитків. Остаточна зупинка кровотеч. Способи переливання крові. Основні принципи лікування гострої крововтрати. Переливання крові і плазмозамінників.

Тема 4. Загальна хірургічна інфекція. Гнійна хірургічна інфекція.

Класифікація хірургічної інфекції. Аеробна інфекція та характеристика основних збудників. Абсцес і флегмона. Визначення, етіологія, класифікація та патогенез. Піємія, септицемія та анаеробний сепсис. Лікування та профілактика сепсису. Гнійно-резорбтивна лихоманка. Сучасне розуміння асептики та антисептики. Анаеробна та гнильна інфекція. Класифікація та етіологія. Характеристика основних збудників. Принципи лікування. Дрімаюча інфекція.

Тема 5. Специфічна хірургічна інфекція. Порушення крово- і лімфообігу, хвороби судин

Актиномікоз (патогенез і клінічні форми, лікування і профілактика). Актинобацильоз (патогенез і симптоми; лікування і профілактика). Ботріомікоз (патогенез і клінічні форми, лікування і профілактика). Діагностика та лікування специфічної хірургічної інфекції: правцю та миту коней. Некрози. Виразки. Нориці. Хвороби судин (вен, артерій, лімфатичних судин). Тромбози і емболії. Флебіт і тромбофлебіт. Лімфангоїт і лімфонодуліт. Діагностика та лікування кровоносних та лімфатичних судин

Тема 6. Хвороби кісток. Хвороби суглобів, сухожилків та сухожилкових піхв

Анатомія та фізіологія кістки. Періостити, остити. Остеомієліти. Переломи кісток: етіологія, класифікація, клінічні ознаки та діагностика. Загоювання кісток при переломах, кісткова мозоль. Консервативні і оперативні методи лікування переломів. Ускладнення при переломах кісток. Діагностика та лікування дистрофічного остеотендиніту та ревматичного оститу. Клінічна фізіологія суглобів. Класифікація хвороб. Механічні ушкодження суглобів (розтяги, вивихи суглобів, гемартроз, рани суглобів синовіт, гідрартроз). Запалення суглобів синовіти, гнійні запалення суглобів (параартикулярна флегмона, артрит, остеоартрит, панартрит), ревматоїдний артрит, фіброзити. Хронічні безексудативні процеси суглобів (артроз, деформуючий артрит, анкілоз). Тендініти. Тендовагініти. Бурсити. Діагностика та лікування грануломатозного артриту, асептичного та гнійного тендиніту, паразитарного (онхоцеркозиого) тендиніту

Тема 7. Хвороби шкіри та м'язів. Термічні і хімічні ушкодження. Радіаційне ураження. Ушкодження нервів та мозку. Пухлини.

Дерматити. Екземи. Гнійні захворювання шкіри: фолікуліт, фурункул, карбункул. Міозити, міопатози, атрофія м'язів. Опіки. Термічний опік (класифікація, патогенез). Опікова хвороба. Місцеве і загальне лікування опіків. Хімічні опіки. Електротравма. Відмороження. Етіологія, патогенез. Клінічні ознаки та лікування. Діагностика та лікування хвороб шкіри, м'язів. Парези і паралічі: етіопатогенез, симптоми та лікування. Травми головного та спинного мозку. Пухлини: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, діагностика та лікування. Хвороби периферичної нервової системи.

Спеціальна хірургія

Тема 8. Ветеринарна офтальмологія. Хвороби повік.

Хвороби очей. Будова органа зору. Фізіологія органа зору. Блефарити.

Тема 9. Керато-кон'юнктивіти. Хвороби судинної оболонки, сітківки, заломлюючих середовищ ока.

Ураження рогівки. Рани рогівки. Запалення рогівки. Негнійне запалення рогівки – поверхневий, глибокий та задній кератит. Запалення сполучної оболонки ока. Катаральний кон'юнктивіт. Гнійний

кон'юнктивіт. Флегмонозний кон’юнктивіт. Фолікулярний кон'юнктивіт-. Гландулярний кон'юнктивіт. "Сухий" кон’юнктивіт. Кератокон’юнктивіти: рикетсіозний, хламїдійний, мікоплазмений, мораксельозний, телязіозний. Запалення райдужної оболонки, війкового тіла та власне судинної оболонки. Запалення сітківки. Ураження зорового нерва. Катаракта. Глаукома. Гнійний панофтальміт. Флегмона очної ямки. Переломи і тріщини кісток орбіти.

Тема 10. Хвороби ротової порожнини

Аномалії зубного прикусу. Неправильне стирання зубів. Переломи і тріщини зубів. Карієс зубів. Пульпіт. Альвеолярний періодонтит. Одонтогенний остеомієліт. Ураження зубів при флюорозі.

Тема 11. Хвороби в ділянці вух, носу та інших ділянок голови.

Запалення слинних залоз та лімфатичних вузлів. Злакова хвороба. Рани та виразки язика. Гіперкінез язика. Паралічі лицевого і трійчастого нервів. Рани в ділянці голови. Запалення придаткових пазух. Травми рогів. Гематома вушної раковини. Запалення вуха. Сторонні тіла в слуховому проході.

Тема 12. Хвороби в ділянці потилиці, шиї, холки, грудної стінки та попереку

Рани та забиття. Бурсити. Некроз потиличної зв’язки. Переломи та вивихи шийних хребців. Сторонні тіла в стравоході. Дивертикули стравоходу. Запалення яремної вени. Гематома та лімфоекстравазат. Бурсити холки. Фурункульоз та флегмона холки. Глибокі гнійно-некротичні процеси холки. Рани грудної стінки. Переломи ребер. Остеомієліт ребра. Остеомієліт грудної кістки. Пневмоторакс. Гемоторакс. Гнійне запалення м’язів спини та попереку. Переломи поперекових хребців. Спондиліт. Спондилоостеохондроз. Спондилоартрит.

Тема 13. Хвороби в ділянці живота. Грижі.

Лімфоекстравазат, рани черевної стінки. Зміщення сичуга у корів. Етіологія, діагностика, клінічні ознаки та методи терапії. Заворот шлунку в собак. Етіологія, діагностика, клінічні ознаки та методи терапії. Перитоніт. Хірургічне лікування копростазів. Сторонні тіла травного каналу. Заворот та інвагінація кишок. Ілеус. Пухлини у черевній порожнині. Пупкова, пахвинна, промежина, стегнова грижа; грижа білої лінії живота. Травматична черевна грижа.

Тема 14. Хвороби в ділянці таза та хвоста. Андрологічні та урологічні хвороби.

Переломи кісток таза. Переломи крижової кістки. Переломи хвостових хребців. Некроз хвоста та параплегія тазових кінцівок. Розтяг крижово-клубового зчленування. Аномалії анального отвору та прямої кишки. Випадання прямої кишки. Рани прямої кишки. Параректальні абсцеси та флегмони. Параректальні нориці. Гнійний паранальний аденіт м’ясоїдних. Забиття та рани препуція і статевого члена. Запалення препуція і статевого члена. Пухлини статевого члена. Фімоз. Парафімоз. Параліч статевого члена. Гематоцеле. Варикоцеле. Гідроцеле. Періорхіт. Орхіт та епідедиміт. Пухлини сім’яників. Запалення передміхурової залози. Гіпертрофія передміхурової залози. Запалення сім’яних міхурців.

Тема 15. Ветеринарна ортопедія. Пошкодження рогу башмака.

Анатомо-фізіологічна характеристика копитець і копит. Тріщини копитного рогу. Ламкість копитного рогу. Гниття рога м’якуша.

Тема 16. Асептичні пододерматити

Обмежений та дифузний пододерматит. Ламініт. Хронічний асептичний короніт. Ревматичне запалення копит. Лімакс. Веррукозний пододерматит.

Тема 17. Септичні форми пододерматитів

Виразковий пододерматит. Прокол підошви, м’якушу та між пальцевого склепіння. Поверхневий гнійний пододерматит. Глибокий гнійний пододерматит. Гангренозний пододерматит. Некротичний пододерматит. Абаксіальний гнійний ламініт. Флегмона вінчика. **Пододерматити у кролів.**

Тема 18. Хвороби глибоких структур копит

Гостре асептичне запалення копитцевого суглоба. Гнійне запалення копитцевого суглоба. Септичний подотрохлеарний бурсит. Гнійний тендовагініт. Перелом копитцевої кістки

Тема 19. Аутоімунні хвороби копит і копитець. Копитна гниль.

Ревматичне запалення копит. Лімакс. Веррукозний пододерматит. Копитна гниль у овець. Гнійне запалення міжпальцевих залоз у овець.

Тема 20. Хвороби грудних і тазових кінцівок.

Хвороби в ділянці лопатки і плеча (вивих плечового суглоба, переломи плечової кістки, бурсит двоголового м’язу плеча, запалення заостного мяза). Хвороби в ділянці ліктьового суглоба та передпліччя. Хвороби в ділянці зап’ясткового суглобу. Хвороби в ділянці п’ястка, путового і вінцевого суглобів. Хвороби в ділянці кульшового суглоба та стегна. Хвороби в ділянці колінного суглоба та гомілки (вивих колінної чашки, переломи стегнової та кісток гомілки). Хвороби в ділянці заплесна і плесна.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма (211Вет_мд_2023)			
	усього	у тому числі		
		л	лаб	с.р.
1. Загальна хірургія				
Тема 1. Травматизм тварин. Клінічна патофізіологія травм. Загальна реакція організму на травму. Шок. Колапс. Запаморочення.	10	2	2	6
Тема 2. Запально-регенеративна реакція організму тварини на травму.	14	2	6	6
Тема 3. Рани, їх класифікація та лікування. Закриті механічні ушкодження. Кровотеча. Способи її профілактики та припинення.	14	2	4	8
Тема 4. Хірургічна інфекція. Гнійна хірургічна інфекція. Анаеробна та гнильна інфекція.	12	2	4	6
Тема 5. Специфічна хірургічна інфекція. Порушення крово- і лімфообігу, хвороби судин	12	2	4	6
Тема 6. Хвороби кісток. Хвороби суглобів, сухожилків та сухожилкових піхв	14	4	4	6
Тема 7. Хвороби шкіри та м’язів Термічні і хімічні ушкодження. Радіаційне ураження. Ушкодження нервів та мозку. Пухлини.	14	2	4	8
Усього годин (7 семестр)	**90**	**16**	**28**	**46**
Спеціальна хірургія				
2. Хвороби ділянки голови, потилиці, шиї, холки, грудної стінки та попереку. Абдомінальна патологія. Андрологічні хвороби				
Тема 8. Ветеринарна офтальмологія. Хвороби повік.	8	2	2	4
Тема 9. Керато-кон’юнктивіти. Хвороби судинної оболонки, сітківки, заломлюючих середовищ ока.	8	2	4	4
Тема 10. Хвороби ротової порожнини	8	2	2	4
Тема 11. Хвороби в ділянці вух, носу та інших ділянок голови	8	2	2	4

Тема 12. Хвороби в ділянці потилиці, шиї, холки, грудної стінки та попереку	8	2	2	4
Тема 13. Хвороби в ділянці живота. Грижі.	10	4	2	4
Тема 14. Хвороби в ділянці таза та хвоста. Андрологічні та урологічні хвороби	10	2	2	6
3. Ветеринарна ортопедія				
Тема 15. Ветеринарна ортопедія. Пошкодження рогу башмака.	8	2	2	4
Тема 16. Асептичні пододерматити.	8	2	2	4
Тема 17. Септичні форми пододерматитів	8	2	2	4
Тема 18. Хвороби глибоких структур копит	10	2	2	6
Тема 19. Аутоімунні хвороби копит і копитець. Копитна гниль.	10	2	2	6
Тема 20. Хвороби грудних і тазових кінцівок	14	2	2	10
Усього годин (8 семестр)	**120**	**28**	**28**	**64**
Усього годин	**210**	**44**	**56**	**110**

8. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма (211Вет_мд_2023)
Загальна хірургія		
1	**Тема 1. Травматизм тварин. Клінічна патофізіологія травм. Загальна реакція організму на травму. Шок. Колапс. Запаморочення.** Охорона праці і техніка безпеки під час роботи в хірургічній клініці. Ознайомлення з роботою хірургічної клініки; ведення документації.	2
2	**Тема 2. Запально-регенеративна реакція організму тварини на травму.** Принципи і методи лікування тварин з асептичним запальним процесом. Застосування холоду і тепла, водних процедур і масажу при хірургічній патології. Новокаїнотерапія. Застосування тканинної, імуностимулювальної та антиоксидантної терапії.	6
3	**Тема 3. Рани, їх класифікація та лікування. Закриті механічні ушкодження. Кровотеча. Способи її профілактики та припинення.** Дослідження поранених тварин. Опрацювання способів зупинки кровотеч. Лікування відкритих пошкоджень м'яких тканин.	4
4	**Тема 4. Хірургічна інфекція. Гнійна хірургічна інфекція. Анаеробна та гнильна інфекція** Гнійна, анаеробна та гнильна хірургічна інфекція. Відпрацювання етіопатогенетичних принципів лікування абсцесів і флегмон на різних стадіях розвитку.	4

5	**Тема 5. Специфічна хірургічна інфекція. Порушення крово- і лімфообігу, хвороби судин** Специфічна хірургічна інфекція. Оперативні та консервативні методи лікування актиномікозу у тварин	4
6	**Тема 6. Хвороби кісток. Хвороби суглобів, сухожилків та сухожилкових піхв** Переломи кісток: діагностика, лікування, способи остеосинтезу. Періостити, остеомієліт, карієс (клініка, діагностика, способи лікування). Діагностика і принципи лікування захворювань суглобів, зв'язок, сухожильних піхв та бурситів у тварин	4
7	**Тема 7. Хвороби шкіри та м'язів Термічні і хімічні ушкодження. Радіаційне ураження. Ушкодження нервів та мозку. Пухлини.** Термічні ушкодження. Вивчення клінічних ознак та методів лікування пухлин.	4
Всього 7 семестр		**28**
Спеціальна хірургія		
8	**Тема 8. Ветеринарна офтальмологія. Хвороби повік.** Апарат зору тварин і клінічні форми його ушкодження	2
9	**Тема 9. Керато-кон'юнктивіти. Хвороби судинної оболонки, сітківки, заломлюючих середовищ ока.** Загальні та клінічні методи дослідження при захворюванні очей. Дослідження заломлюючих середовищ ока.	2
	Операції в області ока	2
10	**Тема 10. Хвороби ротової порожнини** Хвороби органів ротової порожнини.	2
11	**Тема 11. Хвороби в ділянці вух, носу та інших ділянок голови** Хвороби в області голови.	2
12	**Тема 12. Хвороби в ділянці потилиці, шиї, холки, грудної стінки та попереку.** Хвороби в області потилиці і шиї. Хвороби в ділянці грудної стінки і загривка.	2
13	**Тема 13. Хвороби в ділянці живота. Грижі.** Хвороби області черевної стінки. Грижі.	2
14	**Тема 14. Хвороби в ділянці таза та хвоста. Андрологічні та урологічні хвороби** Хвороби хвоста і прямої кишки. Хвороби сечостатевих органів. Ускладнення пов'язані з кастрацією тварин	2
15	**Тема 15. Ветеринарна ортопедія. Пошкодження рогу башмака.** Анатомо-фізіологічні особливості будови пальців, копит у однокопитних і копитець у парнокопитних тварин.	2
16	**Тема 16. Асептичні пододерматити.** Види деформацій, способи профілактики. Обґрунтування та практика розчистки копитець у великої рогатої худоби, овець і копит у коней.	2
17	**Тема 17. Септичні форми пододерматитів** Папіломатозний пальцевий дерматит. Масові та індивідуальні лікувально-профілактичні заходи під час хвороби Мортелларо. Пододерматити у кролів.	2
18	**Тема 18. Хвороби глибоких структур копит** Опрацювання методів лікування гнійно-некротичних уражень в дистальному відділі кінцівок. Масові та індивідуальні лікувально-профілактичні заходи під час захворювань копит і копитець.	2
19	**Тема 19. Аутоімунні хвороби копит і копитець. Копитна гниль.** Класифікація кульгавостей. Діагностика хвороб кінцівок.	2

20	**Тема 20. Хвороби грудних і тазових кінцівок** Опрацювання методів діагностики та лікування хвороб грудних і тазових кінцівок	2
Всього 8 семестр		**28**
Разом		**56**

9. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин Денна форма (211Вет_мд_2023)
	Загальна хірургія	
1.	**Тема 1. Травматизм тварин. Клінічна патофізіологія травм. Загальна реакція організму на травму. Шок. Колапс. Запаморочення.**	**6**
	Підготовка до лабораторного заняття	2
	Опрацювання теми: «Профілактика різних видів травматизму» винесеною на самостійне вивчення»	2
	Підготовка до семестрового контролю у формі екзамену	2
2.	**Тема 2. Запально-регенеративна реакція організму тварини на травму**	**6**
	Підготовка до лабораторного заняття	2
	Опрацювання теми: «Запально-регенеративна реакція організму на травму. Медіатори запалення»	2
	Підготовка до семестрового контролю у формі екзамену	2
3.	**Тема 3. Рани, їх класифікація та лікування. Закриті механічні ушкодження. Кровотеча. Способи її профілактики та припинення.**	**8**
	Підготовка до лабораторного заняття	2
	Опрацювання теми: «Методика дослідження ранових відбитків. Кровотеча. Остаточна зупинка кровотеч. Способи переливання крові»	2
	Підготовка до семестрового контролю у формі екзамену	4
4.	**Тема 4. Хірургічна інфекція. Гнійна хірургічна інфекція. Анаеробна та гнильна інфекція.**	**6**
	Підготовка до лабораторних занять	2
	Опрацювання теми: «Сучасне розуміння асептики та антисептики. Дрімаюча інфекція»	2
	Підготовка до семестрового контролю у формі екзамену	2
5.	**Тема 5. Специфічна хірургічна інфекція. Порушення крово- і лімфообігу, хвороби судин**	**6**
	Підготовка до лабораторного заняття	2
	Діагностика та лікування специфічної хірургічної інфекції: правцю та миту коней. Діагностика та лікування кровоносних та лімфатичних судин.	2
	Підготовка до семестрового контролю у формі екзамену	2
6.	**Тема 6. Хвороби кісток. Хвороби суглобів, сухожилків та сухожилкових піхв.**	**6**
	Підготовка до лабораторного заняття	2
	Діагностика та лікування дистрофічного остеотендиніту та ревматичного оститу. Діагностика та лікування грануломатозного	2

	артриту, асептичного та гнійного тендиніту, паразитарного (онхоцеркозного) тендиніту	
	Підготовка до семестрового контролю у формі екзамену	2
7.	**Тема 7. Хвороби шкіри та м'язів Термічні і хімічні ушкодження. Радіаційне ураження. Ушкодження нервів та мозку. Пухлини.**	**8**
	Підготовка до лабораторного заняття	2
	Діагностика та лікування хвороб шкіри, м'язів, радіаційних уражень.	2
	Хвороби периферичної нервової системи. Діагностика та лікування невритів та пухлинами нервової тканини і мозкових оболонок.	2
	Підготовка до семестрового контролю у формі екзамену	2
Всього		**46**
Спеціальна хірургія		
8.	**Тема 8. Ветеринарна офтальмологія. Хвороби повік.**	**4**
	Підготовка до лабораторного заняття	2
	Опрацювання теми: Запалення слізної залози. Новоутворення кон'юнктиви.	2
9.	**Тема 9. Керато-кон'юнктивіти. Хвороби судинної оболонки, сітківки, заломлюючих середовищ ока.**	**4**
	Опрацювання теми: Запалення придаткових пазух (гайморит, фронтит).	2
	Підготовка до лабораторного заняття	2
10.	**Тема 10. Хвороби ротової порожнини**	**4**
	Підготовка до лабораторного заняття	2
	Підготовка до семестрового контролю у формі екзамену	2
11.	**Тема 11. Хвороби в ділянці вух, носу та інших ділянок голови**	**4**
	Опрацювання теми: «Хвороби повітряносного мішка. Злакова хвороба.»	2
	Підготовка до лабораторного заняття	2
12.	**Тема 12. Хвороби в ділянці потилиці, шиї, холки, грудної стінки та попереку**	**4**
	Опрацювання теми: «Травматичний дифузний набряк. Некроз потиличної зв'язки. Переломи та вивихи шийних хребців».	1
	Спондиліти та спондилоартроз.	1
	Підготовка до лабораторного заняття	2
13.	**Тема 13. Хвороби в ділянці живота. Грижі.**	**4**
	Опрацювання теми: «Травматична черевна грижа».	2
	Підготовка до лабораторного заняття	2
14.	**Тема 14. Хвороби в ділянці таза та хвоста. Андрологічні та урологічні хвороби**	**6**
	Опрацювання теми: «Параректальні абсцеси та флегмони. Параректальні нориці».	2
	Опрацювання теми: Запалення передміхурової залози. Гіперплазія передміхурової залози.	2
	Підготовка до лабораторного заняття	2
15.	**Тема 15. Ветеринарна ортопедія. Пошкодження рогу башмака.**	**4**
	Опрацювання теми: «Особливості будови копитець у свиней та овець. Ріст копитного рогу і його фізичні властивості. Механізм копит і копитець».	2
	Підготовка до лабораторного заняття	2
16.	**Тема 16. Асептичні пододерматити.**	**4**

	Опрацювання теми: «Канкер, саркоїд, фікомікоз, кератома копит у коней».	
	Підготовка до лабораторного заняття	
17.	**Тема 17. Септичні форми пододерматитів**	**4**
	Опрацювання теми: Верукозний пододерматит	2
	Підготовка до лабораторного заняття	2
18.	**Тема 18. Хвороби глибоких структур копит**	**4**
	Опрацювання теми: Хронічне запалення сезамоподібних кісток. Переломи копитної і човникової кісток. Хронічний асептичний подотрохлеїт. Некроз копитного хряща.	2
	Підготовка до лабораторного заняття	2
19.	**Тема 19. Аутоімунні хвороби копит і копитець. Копитна гниль.**	**4**
	Опрацювання теми: Кератомікози у корів.	2
	Підготовка до лабораторного заняття	2
20.	**Тема 20. Хвороби грудних і тазових кінцівок**	**10**
	Опрацювання теми: «Хвороби грудних і тазових кінцівок».	2
	Підготовка до лабораторного заняття	2
	Підготовка до семестрового контролю у формі екзамену	6
Всього		**64**
	Разом	**110**

10. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання не передбачені робочим навчальним планом та робочою програмою навчальної дисципліни.

11. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю програмних результатів навчання
ПРН 1.	*Поточні:* термінологічне опитування, розв'язування тестів. *Семестрові:* екзамен
ПРН 2.	*Поточні:* термінологічне опитування, виконання лабораторних робіт, виконання завдань самостійної роботи, розв'язування тестів, розв'язування ситуаційних задач *Семестрові:* екзамен
ПРН 5.	*Поточні:* виконання лабораторних робіт, виконання завдань самостійної роботи, розв'язування ситуаційних зада *Семестрові:* екзамен
ПРН 11.	*Поточні:* виконання лабораторних робіт, розв'язування ситуаційних задач *Семестрові:* екзамен

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним результатом навчання. Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль і підсумкова оцінка рівня досягнення результатів навчання.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти						Разом
	Термінологічне опитування	Виконання лабораторної роботи	Розв'язування тестів	Виконання самостійної роботи	Розвязування ситуаційних задач	Екзамен	
Тема 1. Травматизм тварин. Клінічна патофізіологія травм. Загальна реакція організму на травму. Шок. Колапс. Запаморочення.	2	5	3	1	3		*44*
Тема 2. Запально-регенеративна реакція організму тварини на травму.	2	5	3				
Тема 3. Рани, їх класифікація та лікування. Закриті механічні ушкодження Кровотеча. Способи її профілактики та припинення.	2	5	3	1			
Тема 4. Гнійна хірургічна інфекція. Загальна хірургічна інфекція.	2	5	3	1	3		*28*
Тема 5. Анаеробна та гнильна інфекція. Специфічна хірургічна інфекція. Порушення крово- і лімфообігу, хвороби судин	2	5	3				
Тема 6. Хвороби кісток. Хвороби суглобів, сухожилків та сухожилкових піхв	2	5	3	1			*28*
Тема 7. Хвороби шкіри та м'язів Термічні і хімічні ушкодження. Радіаційне ураження. Ушкодження нервів та мозку. Пухлини.	2	5	3				
Екзамен						20	*20*
Разом (8 семестр)	**14**	**35**	**21**	**4**	**6**	**20**	***100***
Тема 8.Ветеринарна офтальмологія. Хвороби повік.	2	5	3	1	3		*48*
Тема 9. Керато-кон'юнктивіти. Хвороби судинної оболонки. Хвороби придаткових пазух.							
Тема 10. Хвороби ротової порожнини	2	5	3				
Тема 11. Хвороби в ділянці вух, носу та інших ділянок голови							
Тема 12. Хвороби в ділянці потилиці, шиї, холки, грудної стінки та попереку	2	5	3	1			
Тема 13. Хвороби в ділянці живота. Грижі.			3				
Тема 14. Хвороби в ділянці таза та хвоста Андрологічні та урологічні хвороби	2	5	3				
Тема 15. Ветеринарна ортопедія. Пошкодження рогу башмака.	2	5	3	1	3		*32*
Тема 16. Асептичні пододерматити.							
Тема 17. Септичні форми пододерматитів	2						
Тема 18. Хвороби глибоких структур копит		5					
Тема 19. Аутоімунні хвороби копит і копитець. Копитна гниль.	2						
Тема 20. Хвороби грудних і тазових кінцівок		5	3	1			

Екзамен						20	*20*
Разом (9 семестр)	***14***	***35***	***21***	***4***	***6***	***20***	***100***

Шкала та критерії оцінювання

Термінологічне опитування

Кількість балів	**Критерії оцінювання**
2 (*максимальна*)	здобувач вищої школи правильно визначає всі або переважну більшість хірургічних термінів, надає чіткі та повні визначення, використовує професійну термінологію без суттєвих помилок.
1	здобувач знає лише частину термінів, допускає неточності у визначеннях або потребує додаткових навідних запитань викладача.
0 (*мінімальна*)	здобувач вищої школи не знає основних хірургічних термінів, не може дати правильних визначень або більшість відповідей є неправильними.

Виконання завдань для лабораторних занять

Кількість балів	**Критерії оцінювання**
5 (*максимальна*)	здобувач вищої школи присутній на лабораторному занятті, виконав поставлене перед ним завдання, розкрив тему, захистив роботу, сформулював й обґрунтував висновки, набув навиків згідно ПРН 3, ПРН 5.
4	здобувач вищої школи виконав поставлене перед ним завдання, захистив роботу, набув ПРН 5, але не продемонстрував вміння аналізувати, робити висновки
3	здобувач вищої школи виконав поставлене перед ним завдання, набув ПРН 3, ПРН 5, але не продемонстрував вміння робити висновки
2	здобувач вищої школи, виконав поставлене перед ним завдання, але не набув ПРН 3, ПРН 5
1	здобувач вищої школи частково виконав поставлене перед ним завдання по ПРН
0 (*мінімальна*)	здобувач вищої школи не виконав лабораторні роботи згідно ПРН, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.

Розв’язування тестів (0-3 балів)

Кількість балів	**Критерії оцінювання**
3 (*максимальна*)	90-100% правильних відповідей
2	80-90% правильних відповідей
1	60-80% правильних відповідей
0 (*мінімальна*)	Менше 60 % правильних відповідей

Виконання завдань самостійної роботи

Кількість балів	**Критерії оцінювання**
1 (*максимальна*)	здобувач вищої освіти дає визначення основних термінів та понять, розкриває етіологію, патогенез та методи лікування, демонструє вміння аналізувати, робити висновки згідно ПРН 2, ПРН 3, ПРН 5
0 (*мінімальна*)	здобувач не володіє матеріалом, дає приблизне визначення основних термінів та понять, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.

Розв'язування ситуаційних завдань

Кількість балів	**Критерії оцінювання**
3 (максимальна)	здобувач повністю аналізує клінічну ситуацію, правильно визначає патологію або проблему, обґрунтовує діагноз, пропонує доцільний алгоритм хірургічного обстеження, лікування та профілактики, аргументовано використовує професійну термінологію.

2	здобувач загалом правильно аналізує ситуаційне завдання, визначає основну патологію та пропонує лікування, але допускає окремі неточності в обґрунтуванні діагнозу, послідовності дій або виборі лікувальних заходів.
1	здобувач частково розуміє зміст клінічної ситуації, визначає лише окремі її елементи, допускає суттєві помилки в діагностиці або лікуванні, відповідь неповна та потребує значної допомоги викладача.
0 (мінімальна)	не може проаналізувати ситуаційне завдання, неправильно визначає патологію або не пропонує обґрунтованого рішення, не володіє необхідними знаннями для розв'язання клінічної ситуації.

Екзамен (максимальна кількість балів – 20)*.

Вид завдання	**Кількість балів**	**Критерії оцінювання**
для 1-го теоретичного питання	0 (*мінімальна*)	оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли він не надав усної відповіді на питання білета
	1	оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли ним окремі положення трактуються не вірно, або не зміг дати відповіді на запитання
	2	оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли він поверхнево відповів на поставлені запитання, прийняв невірне рішення, не розкрив суті питання
	3	оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли він вкладає програмний матеріал, демонструє розуміння теоретичних питань, але не в повному обсязі розкрив зміст окремих питань, допускає ряд помилок
	4	оцінюються знання, коли здобувача вищої освіти в основному відповів на всі запитання, але допустив незначні помилки при відповіді, або не повно розкрив зміст окремих питань
	5 (*максимальна*)	оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли ґрунтовно і правильно, дав вичерпну відповідь на поставлені запитання, прийняв вірне рішення, розкрив суть питання
для 2-го теоретичного питання	0	оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли він не надав усної відповіді на питання білета
	1	оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли ним окремі положення трактуються не вірно, або не зміг дати відповіді на запитання
	2	оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли він поверхнево відповів на поставлені запитання, прийняв невірне рішення, не розкрив суті питання
	3	оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли він вкладає програмний матеріал, демонструє розуміння теоретичних питань, але не в повному обсязі розкрив зміст окремих питань, допускає ряд помилок
	4	оцінюються знання, коли здобувача вищої освіти в основному відповів на всі запитання, але допустив незначні помилки при відповіді, або не повно розкрив зміст окремих питань
	5 (*максимальна*)	оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли ґрунтовно і правильно, дав вичерпну відповідь на питання, повністю розкрив суть питання
для 1-ї ситуації	0	оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли він не запропонував жодного вирішення запропонованої ситуації
	1-2	оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли неправильно оцінив ситуацію, але прийняв часково вірне рішення
	3-4	оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли правильно оцінив ситуацію, але прийняв невірне рішення
	5-6	оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли частково оцінив ситуацію, але прийняв вірне рішення
	6-7	оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли правильно оцінив ситуацію, але прийняв часково вірне рішення
	8-10 (*максимальна*)	оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли ґрунтовно і правильно, дав вичерпну відповідь на поставлену ситуацію, прийняв вірне рішення

**Екзамен складається з двох теоретичних питань та однієї практичної ситуації.*

За досягнення у науковій, дослідницькій та іншій діяльності, пов’язаній із навчальною дисципліною здобувачу вищої освіти можуть бути нараховані заохочувальні бали понад основну шкалу оцінювання. Загальна кількість заохочувальних балів під час поточного контролю з навчальної дисципліни не

перевищує 10 балів.

Перелік додаткових видів діяльності та кількість заохочувальних балів (максимальна кількість балів – 10).

Досягнення у науковій, дослідницькій та іншій діяльності	**Заохочувальні бали**
підготовка наукових публікацій	2 бали тези; 5 наукова стаття,
участь у конференціях	2 бали при наявності сертифікату
участь в науково-дослідній роботі кафедри	5 балів за семестр

Загальна підсумкова оцінка визначається як середньозважена з урахуванням усіх оцінок, одержаних у попередніх і поточному семестрах.

Середньозважена оцінка визначається за формулою:

$$Rсзо = (R_1 \times К_1 + R_2 \times К_2 + R_3 \times К_3) / Кзаг,$$

де: Rсзо - середньозважена оцінка за навчальну дисципліну;

R_1, R_2, R_3 - оцінки за семестровий контроль з навчальної дисципліни у відповідних семестрах за 100-баловою шкалою;

$К_1$, $К_2$, $К_3$ - обсяг навчальної дисципліни в кредитах ЄКТС, що вивчався у відповідному семестрі;

Кзаг - загальний обсяг навчальної дисципліни в кредитах ЄКТС.

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачено під час реалізації навчальної дисципліни

Засоби навчання: мультимедійний проектор, таблиці, схеми і фотографії з різними хірургічними патологіями; хірургічний інструмент (ножиці вигнуті по площині; бритва; пінцети анатомічні та хірургічні, кровоспинні; скальпелі; леза для безпечної бритви; ранові гачки; зонд металевий ґудзикуватий; голкотримач; голки хірургічні); набір для клінічного дослідження тварин (термометр, фонендоскоп, плесиметр, перкусійні молоток, стрічки вимірювальні, штангенциркуль, шкірний термометр, офтальмоскоп, кератоскоп); розчини анестетиків (новокаїн 0,5 - і 3%); перев'язувальний матеріал; предметні скельця; ватно-марлеві тампони; сольові розчини; спирт; мікроскоп з імерсійною системою; електрокоагулятор, електрофорез, ультразвуковий скелер, розчини антисептиків; антибіотики; антисептичні порошки; шовний матеріал; тварини з хірургічними патологіями (коні, корови, вівці, свині, собаки) тощо.

Перелік інструментів, обладнання та програмного забезпечення необхідного для вивчення навчальної дисципліни забезпечує навчально-наукова лабораторія кафедри хірургії та акушерства.

13. Політика навчальної дисципліни

Ключові принципи, якими керуються викладач і здобувачі вищої освіти: повага до особистості, доброзичливість і позитивне ставлення, довіра у взаєминах, партнерство. Активність, ініціативність і творчий підхід заохочуються.

щодо термінів виконання та перескладання:

Усі завдання, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, мають бути виконані у встановлені терміни. Оцінки, отримані здобувачем вищої освіти, вносяться викладачем в електронний журнал АСУ ПДАУ. Пропущені без поважної причини заняття опрацьовуються самостійно. У разі невиконання здобувачем вищої освіти завдань або неучасті в заходах поточного контролю за відповідний вид навчальної діяльності виставляється оцінка «0» балів. Здобувач вищої освіти має право підвищити результати поточного контролю шляхом

виконання відповідних завдань до початку семестрового контролю, окрім тих, які проводилися під час аудиторних занять. Відпрацювання пропущених заходів поточного контролю здійснюється виключно з метою оцінювання результатів навчання, які не були оцінені у встановлені строки. Здобувач, який не з'явився без поважної причини на екзамен, вважається таким, що має підсумкову академічну заборгованість. Повторне проходження екзамену для ліквідації підсумкової академічної заборгованості (FX) допускається двічі: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку формує декан факультету, за участю викладачів відповідної кафедри. Здобувач вищої освіти, який одержав під час семестрового контролю незадовільну оцінку F має право повторно опанувати освітній компонент.

Щодо академічної доброчесності:

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись політики, стандартів і процедур дотримання академічної доброчесності які регламентується Положенням про організацію освітнього процесу в ПДАУ, Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в ПДАУ, Кодексом академічної доброчесності ПДАУ. На факультеті функціонує Комісія з академічної доброчесності, яка здійснює загальний моніторинг та контроль за дотримання норм та принципів академічної доброчесності усіма учасниками освітнього процесу. Обов'язковими вимогами є: самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни; посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної і наукової діяльності. Процедура розгляду порушення академічної доброчесності здобувачем вищої освіти регламентована Кодексом академічної доброчесності ПДАУ.

Використання інструментів штучного інтелекту:

Використання систем штучного інтелекту в освітньому процесі здійснюється відповідно до Правил використання систем штучного інтелекту в освітньому процесі Полтавського державного аграрного університету. Студент при опануванні дисципліни може використовувати продукт згенерований ШІ, але при цьому несе особисту відповідальність за зміст та результати роботи, підготовленої із використанням систем штучного інтелекту. Використання ШІ не звільняє студента від дотримання принципів академічної доброчесності, вимог законодавства щодо авторського права та захисту персональних даних, а також не повинно підміняти його самостійну пізнавальну діяльність. Факт використання системи штучного інтелекту під час підготовки академічної роботи підлягає обов'язковому розкриттю із зазначенням використаного інструмента та мети його застосування. Інструменти ШІ можуть використовуватися здобувачами вищої освіти як допоміжний засіб для пошуку та структурування інформації, генерування ідей, формулювання запитань, мовного редагування завдань, візуалізації інформації для підготовки презентації. У разі використання у завданні текстів, зображень, даних або інших результатів, згенерованих ШІ, здобувач вищої освіти повинен зазначити факт такого використання із зазначенням інструменту ШІ та способу його використання. Не допускається використання ШІ для повного виконання завдання, подання згенерованих ШІ результатів як власного результату навчальної діяльності без зазначення факту їх використання, створення або подання недостовірної, сфабрикованої чи фальсифікованої інформації, генерування неіснуючих джерел, посилань або інших даних. У разі встановлення факту таких порушень здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і повинен повторно виконати завдання і презентацію за новою темою.

Щодо відвідування занять: відвідування занять є обов'язковим.

Щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти:

На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти ПДАУ. Здобувач вищої освіти може опанувати рекомендований онлай-курс та перезарахувати здобуті результати навчання як частину навчальної дисципліни. Перезарахування може відбуватися упродовж семестру, у

якому відбувається опанування освітнього компонента, проте не пізніше ніж за місяць до встановленої дати семестрового контролю.

Щодо оскарження результатів оцінювання:

Порядок оскарження контрольних заходів урегульовано Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в ПДАУ. Результат оцінювання можна оскаржити не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання цього здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до декана факультету. Заяву щодо оскарження результатів оцінювання розглядає апеляційна комісія, сформована розпорядженням декана факультету. Результатом розгляду апеляції є прийняття комісією рішення, що попередня оцінка знань здобувача вищої освіти відповідає рівню досягнення результатів навчання з відповідного освітнього компонента і не змінюється або рішення, що попередня оцінка знань здобувача не відповідає рівню досягнення результатів навчання здобувача з відповідного освітнього компонента, здобувач заслуговує іншої оцінки.

12. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Борисевич В. Б., Борисевич Б. В., Петренко О. Ф. та ін. Загальна ветеринарно-медична хірургія. К. : Науковий світ, 2001. 245 с.
2. Панько І. С., Власенко В. М., Іздепський В. Й. та ін. Загальна ветеринарна хірургія. Біла Церква: БДАУ, 1998. 263 с.
3. Панько І. С., Власенко В. М., Гамота А.А. та ін. Спеціальна ветеринарна хірургія. Біла Церква, 2003. 496 с.
4. Іздепський В.Й., Стоцький О.С., Передера Р.В., Лазаренко А.Б., Іздепський А.В. Хірургічні хвороби коней. Луганськ: Елтон 2, 2010 300 с.
5. Петренко О.Ф та ін. Хірургія ветеринарної медицини. К.: Вища освіта, 2005. 399 с.
6. Борисевич В.Б., Борисевич Б.В., Петренко О.Ф., Петренко О.О., Борисевич Ю.Б., Дорощук В.О. Ветеринарно- медична офтальмологія. К.: Арістей. 2006. 212с.
7. Панько І.С. Деформації і хвороби пальців у високопродуктивних корів. Київ, 2001. 61 с.
8. Ветеринарно-медична офтальмологія : навчальний посібник / В. Б. Борисевич та ін. Київ : Арістей, 2006. 212 с.

Допоміжні

1. Кулинич С.М., Киричко Б.П., Передера Р.В. Методичні рекомендації «Курс лекцій із спеціальної хірургії для студентів факультету ветеринарної медицини 4-5 курсу. Полтава. 130 с.
2. Лекішвілі С.Е. Практична офтальмологія : навч. посіб. Суми: СДУ, 2015. 234 с.
3. Ветеринарна ортопедія: хвороби копит і копитець : посібник для студентів аграр. закл. освіти I–IV рівня акредитації зі спец. «Вет. медицина» / В. Б. Борисевич та ін. Київ : ДІА, 2007. 136 с.
4. Литвиненко М.О., Литвиненко І.О., Литвиненко Л.М. Хірургія ветеринарної медицини: навчальний посібник. Київ: Науково-методичний центр ВФПО, 2021. 270 с.
5. Братуха С.И. Хвороби собак і котів. Київ: Вища школа. 1984.222 с.
6. Передера Р.В., Передера О.О., Лавріненко І.В. Лікування котів з кон'юнктивітами та кератитами за хламідійної інфекції. *Науковий вісник ЛНУВМБТ імен С.З.Гжицького*. Серія: Ветеринарні науки, 2022. 24(108). С. 159-163.
7. Передера Р. В. Методичні рекомендації та робочий зошит для виконання лабораторних робіт студентами факультету ветеринарної медицини із дисципліни „Загальна і спеціальна хірургія". Ч 1. Загальна хірургія. Полтава. 2026. 48 с.
8. Передера Р.В. Методичні рекомендації для виконання завдань для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Загальна та спеціальна хірургія». для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Ветеринарна медицина спеціальності 211 Ветеринарна медицина. Ч.2. Спеціальна хірургія. Полтава. ПДАУ, 2025. 40 с.

9. Передера Р.В. Методичні рекомендації для виконання завдань для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Загальна та спеціальна хірургія» для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Ветеринарна медицина спеціальності 211 Ветеринарна медицина. Ч1. Загальна хірургія. Полтава. ПДАУ, 2025. 68 с.
10. Передера Р., Передера О. Аналіз причин виникнення та заходів профілактики пододерматиту у кролів. *Науковий вісник ЛНУ ветеринарної медицини та біотехнологій*. Серія: Ветеринарні науки, 2024. 26 (113), 30-35. https://doi.org/10.32718/nvlvet11305
11. Передера Р., Передера О. Клінічні ознаки пододерматитів кролів та сезонна динаміка їх розвитку. *НВ ЛНУ ветеринарної медицини та біотехнологій.* Серія: Ветеринарні науки, 2024. 26(115), 20-26. https://doi.org/10.32718/nvlvet11503
12. Передера, Р. В., Арістова, О. В. Лікування окремих хірургічних випадків у коней в умовах кінно-спортивного комплексу Ірландії. Scientific Progress & Innovations, 2025. 28(3), 324–330. https://doi.org/10.31210/spi2025.28.03.52

Інформаційні ресурси

Інтернет-ресурси

1. www.nbuv.gov.ua. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського
2. https://vetbooks.ir. Підручники з ветеринарної хірургії зарубіжних авторів.